

Zaostřeno
... na výsledky!

www.focus-agency.cz

Analýza bariér pro návrat vysokoškolsky vzdělaných lidí do Karlovarského kraje

SOUHRNNÁ ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA – KVALITATIVNÍ A KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Srpen 2023

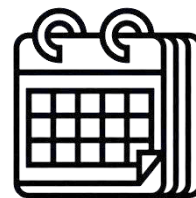
**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

TYP PRŮZKUMU

kvalitativní průzkum
(1. část)

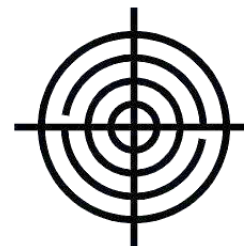
DATUM REALIZACE ROZHOVORŮ

16.-18. květen 2023

METODA

IDI (hloubkové rozhovory) 1 na 1
prostřednictvím online/telefonického
hovoru podle předem schváleného
scénáře v délce
cca 60 minut.

CÍLOVÁ SKUPINA

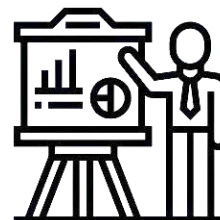
ex-rezidenti Karlovarského
kraje, momentálně žijící
v Ústeckém, Plzeňském,
Středočeském kraji, nebo
v Praze, kteří absolvovali
vysokoškolské vzdělání mimo
Karlovarský kraj

VÝZKUMNÝ SOUBOR

celkem 6 respondentů:

- 3 ženy a 3 muži,
- ve věku 25-40 let,
- 5 mladých rodin s dětmi do 10 let, 1 dvoučlenná domácnost

ZPRACOVÁNÍ

Rozhovory byly zaznamenány
na audiozáznam, přepsány do
textové podoby a podrobeny
obsahové analýze, jejímž
výsledkem je tato závěrečná
zpráva.

Proč lidé s potenciálem z Karlovarského kraje odcházejí a proč se nevracejí zpátky?

- Hlavní motivací pro odchod z Karlovarského kraje za studiem je jednoznačně fakt, že **Karlovarský kraj dostatek možností pro vysokoškolské studium nenabízí**. Většinová zkušenost ex-rezidentů s vysokoškolským vzděláním je taková, že poté, co zažijí život mimo Karlovarský kraj, **nemají prakticky žádnou významnou motivaci se do svého rodiště vracet**. Z této jednoduché rovnice vyplývá, že **primárním zájmem Karlovarského kraje by mělo být zabránění odlivu středoškoláků z regionu za vzděláním**.
- Velkým tématem a zároveň **bariérou pro návrat** vysokoškolsky vzdělaných do kraje je **nedostatek atraktivních pracovních míst pro lidi s vysokoškolským vzděláním**. Ti, pokud by se chtěli vrátit, by museli pracovat na pozicích, pro které jsou překvalifikováni, nebo které vůbec nesouvisí s oborem, který vystudovali.
- Další z nejčastěji komunikovaných bariér návratu je i fakt, že Karlovarský kraj **nenabízí mladým, aktivním lidem s malými dětmi dostatek kulturního a společenského vyžití**, resp. nenabízí nič specifického, co by nemohli najít i v místě svého stávajícího bydliště. Respondenti se shodují, že si zkrátka neumí představit, co by v Karlovarském kraji mohli dlouhodobě dělat, neumí si vybavit takovou každodennost, ve které by byly saturovány všechny jejich potřeby.

Co by mohlo pomoci a motivovat k návratu?

Rodinné a sociální motivátory:

- **sociální vazby na rodinu a přátele** žijící v regionu,
- **dostupnější bydlení** a nižší náklady na život,
- možnost žít **poklidný život** mimo ruchu velkoměsta,
- služby pro **rodiny s dětmi** (místa v předškolních zařízeních, hřiště, volnočasové aktivity, zábava)

Ekonomické a kariérní motivátory:

- **nabídka vysokoškolského studia** (2. stupně) přímo v Karlovarském kraji,
- **pracovní příležitosti pro lidi s vysokoškolským vzděláním** (odpovídající jejich vystudované profesi a s možností kariérního růstu)

Kulturní a společenské motivátory:

- víc **možností kulturního vyžití** (organizace koncertů, festivalů, rodinných a společenských akcí),
- **nastartování cestovního ruchu** (vrátit život do turisticky atraktivních lokalit, podpořit podnikání, gastronomii, stavět na dlouholeté tradici lázeňské kultury v regionu)

Motivátory dostupnosti:

- **pohodlné a rychlé dopravní spojení** kraje s ostatními regiony, zejména s hlavním městem (dostavění dálnice D6)

- **Jednoznačně nejzásadnější motivací pro vysokoškolské studium mimo Karlovarský kraj je nedostatečná nabídka studijních možností v rámci kraje.** Z tohoto důvodu i ti absolventi středních škol a gymnázií, kteří necítí potřebu z kraje odejít, **nemají jinou možnost**, než studovat obor, o který mají zájem, na vysoké škole v jiném kraji.
- **Kristýna** v rozhovoru uvádí, že **z Chebu nikdy nechtěla odejít**. Vystudovala tam základní školu, gymnázium a absolvovala i bakalářské studium na **Fakultě ekonomické Západočeské univerzity**, která v Chebu sídlí. Odstěhovat se ji přiměla až **chybějící nabídka navazujícího magisterského studia**. Vybrala si studium **v Praze, kde už zůstala**. O svém pohledu na Cheb v tomto kontextu hovoří:

„Cheb se mi líbil a měla jsem pocit, že v životě z něj nechci odejít, tak jsem tam nastoupila i na tu vysokou školu, na bakaláře, kterýho jsem tam za ty tři roky dostudovala a vlastně furt jsem žila v domnění, že nechci nikam jinam, že budu v Chebu, akorát tam vlastně žádná jiná vysoká škola už není, tam to končí bakalářem.“

Kristýna

- **Filip** kromě Fakulty ekonomické ZČU v Chebu absolvoval i studium práv na **Vysoké škole v Karlových Varech**. Studium **na obou univerzitách hodnotí velmi pozitivně**, a to i navzdory tomu, že právě v průběhu jeho studia se VŠKV potýkala s aférou a hrozila jí ztráta reputace. Následně vystudoval obor práva na ZČU v Plzni.

„Já bych na ni nedal dopustit, byť jsem studoval v době, kdy to nebylo úplně jednoduchý s ohledem na tu aféru, která vypukla na právech – mě se to právě týkalo přímo v té době, protože nám vyhrožovali zavřením té školy, to příjemné nebylo, ale zase ukázalo se, že je tam zdravý jádro, kdy ti kantoři se za tu školu postavili, byť byl velký tlak na to, aby to položili, a oni tu školu udrželi, takže to je za mě jako obrovský plus.“

Filip

Možnosti uplatnění v rámci kraje

- **Nedostatečná nabídka pracovních míst** pro vysokoškolsky vzdělané je opakovaně akcentovaným problémem, zmiňovaným prakticky ve všech rozhovorech. **4 ze 6 respondentů** uvedlo, že pro jejich profese Karlovarský kraj **nenabízí adekvátní uplatnění**, možnosti kariérního růstu či dalšího rozvíjení.

*„Zjistila jsem vlastně že tím, že jsem se chtěla zaměřit na tu personalistiku, **tak i kdybych se do Chebu chtěla vrátit, tak tam nejsou ty centrály, tam prostě nemají sídla ty firmy, to znamená musela bych dělat někde na nějakých pobočkách, třeba jako dokázala jsem si představit, že tady najdu práci jako v bance, že budu sedět za přepážkou, nebo něco takového, ale to co jsem já chtěla dělat, teda být v té centrále té společnosti a věnovat se tomu HR, tak to mi vlastně Západočeský kraj moc neumožňoval.***

(...) Mám pocit, že když se vrátím do Chebu, tak jsem skončila svůj kariérní postup.“

Kristýna

- **Filip a Markéta**, oba specialisté v oborech, pro které v Karlovarském kraji našli uplatnění (právo a zubní lékařství), **jistou dobu v regionu působili** (oba v Karlových Varech). Zatímco u Filipa byla důvodem pro odchod z regionu primárně **rodinná situace** a slib manželce, že se přestěhuje za ní do Benešova, **Markéta hodnotí provozování zubní praxe v Karlových Varech jako problematické**. I navzdory tomu, že jako zubní lékařka by v regionu neměla nouzi o pacienty, rozhodla se zaměstnat na klinice v Praze. Důvodem bylo **špičkové vybavení kliniky** a **uvědomělejší přístup klientů**.

*„Hlavně v rámci té kliniky prostě no ta **klinika tady v Praze je velká, má všechny možný prostě přístroje, co jen si vzpomenete, sestry a to jádro, hlavně tam je ten management.** (...) V těch Varech to bylo celý na mě a prostě ta moje firma tam **nemohla sehnat sestru.**“*

*„Tady v Praze jsou tak jako ty lidi **zvyklí víc na tu novější stomatologii,** že prostě jdete fakt to jako **se musí platit ty výkony, protože opravdu pojišťovna to neuhradí.** (...) V těch Varech je to spíš že byli zvyklí na takovej ten režim, že každéj tam na vás kouká hrozně, když po nich chcete tolik a tolik... že jsou **takoví vesničtí ti lidé.**“*

Markéta

Plusy a mínusy Karlovarského kraje

- shrnutí

Silné stránky Karlovarského kraje – CO FUNGUJE A CO MÁ POTENCIÁL?

- **přírodní bohatství** – hezká příroda, spousta možností pro turistiku a sportovní vyžití v zimě i létě, renovace turistických stezek,
- **lázeňská tradice a kultura**, kulturní památky, mezinárodní filmový festival v Karlových Varech,
- **kvalitní vzdělání nižších stupňů** (základní školy a gymnázia),
- **poklidná atmosféra**, prostor pro relaxaci a odpočinek,
- **blízkost k Německu**, spolupráce obou zemí (výměnné pobyty, výuka němčiny, možnosti práce, nakupování a trávení volného času)
- **dostupné bydlení** v některých oblastech, nižší náklady na život.

Slabé stránky Karlovarského kraje – CO NEFUNGUJE?

- **chybějící možnosti vysokoškolského vzdělání** přímo v regionu,
- **malá nabídka pracovních míst pro absolventy vysokých škol** (vyšší řídicí nemanuální funkce, management),
- **špatné dopravní spojení** regionu s Prahou (chybí dálnice) a dalšími regiony (vlakové spojení s Plzní a další),
- **nedostatečné možnosti kulturního a společenského vyžití** (zejména pro věkovou kategorii do 40 let a rodiny s dětmi),
- **kraj není dostatečně „živý,“ „pestrý,“** chybí možnosti pro trávení volného času, využití termálních pramenů, bazény, zábavní parky,
- **chybí celistvá koncepce image a prezentace kraje**; kraj nemá identitu, která by byla distinktivní.

Bariéry návratu do Karlovarského kraje

- Z hloubkových rozhovorů s ex-rezidenty Karlovarského kraje vyplývá, že v současnosti mají **všichni z nich stabilní zázemí v městech mimo území Karlovarského kraje a návrat zpět v horizontu nejbližších 10ti let neplánují.**
- Jednoznačně nejčastěji zmiňovanou bariérou, kterou v určité fázi rozhovoru tematizují všichni respondenti, je **nedostatek jak pracovních příležitostí**, tak příležitostí pro **volnočasové vyžití**. Většina respondentů si jednoduše neumí představit, jak by jejich vlastní život a život členů jejich rodiny v Karlovarském kraji vypadal – kde by pracovali, kde by jejich děti studovali, jak by trávili volný čas, jakou by měli perspektivu do budoucnosti. Shrnutu jednou větou – respondenti si **neumí představit takovou každodennost v Karlovarském kraji, která by je bavila a naplňovala.**

*„V chvíli odejdete někam jinam a co si budeme povídat **na tý vysoký škole se ty vazby tvoří nejlíp**, protože prostě, člověk je dospělej, už je to vlastně ta poslední fáze před vstupem do toho pracovního procesu, tak samozřejmě to tak jako je, no a že bych se chtěl vrátit do Varů, **já nevím, co bych tam popravdě většinou dělal, kromě toho, že bych chodil do práce.**“*

Filip

*„No jasně, no, to jako ono to dává smysl, protože prostě ať už vystudujete skoro cokoliv, tak **já podle svých znalostí a vědomostí si neumím jako úplně představit plejádu zajímavých pracovních možností** v tom regionu. Říkám, **já se svojí profesí, nevím, co bych tam dělal.**“*

Jan

*„Myslím si, že z **největší části určitě bude ta pracovní nabídka**. To si myslím. A to si myslím, že asi nejmíc a potom určitě nějaké to **kulturní vyžití**. Aspoň na mě to tak působí pořád, že je to pořád málo.“*

Petra

- Spousta dalších bariér, které respondenti zmiňují, nemá primárně charakter negativních vlastností Karlovarského kraje, spíš **charakter pozitivních vlastností míst mimo Karlovarský kraj**. Respondenti se nechtějí vracet, protože v místě svého bydliště našli kvalitní zázemí, pracovní pozici, která jim vyhovuje, vytvořili si silné sociální vazby, zařídili si bydlení, mají dost prostoru pro kulturní, sportovní a volnočasové vyžití. Prakticky řečeno – **zkušenost s životem mimo Karlovarský kraj dokáže být bariérou samo o sobě.**

RODINNÉ A SOCIÁLNÍ MOTIVÁTORY

- **vazby na rodinu – nejsilnější z motivátorů** (do kraje se vrací za rodinou, která je potřebuje)
- **vazby na přátele** - komunitní efekt (návrat několik členů staré partie může způsobit řetězovou reakci)
- **nižší náklady na život a dostupnost bydlení** – domy po rodičích, nízké ceny pozemků (ale zároveň nižší platy, co působí jako bariéra)
- **klidný život bez shonu** – motivuje spíše k návratu po ukončení budování kariéry, **v důchodovém věku**, „na dožití“

EKONOMICKÉ A KARIÉRNÍ MOTIVÁTORY

- **možnost vysokoškolského studia v regionu** – možnost zabránit odlivu středoškoláků z kraje do větších měst
- **pracovní příležitosti pro vysokoškolsky vzdělané – nutná podmínka** pro to, aby byl pro ex-rezidenty návrat do kraje vůbec technicky možný (zaměřením, platově)

KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ MOTIVÁTORY

- **víc možností pro kulturní vyžití** – aby v regionu „bylo co dělat“ i pro lidi v mladším a středním věku
- **nastartování turismu** – vytvoření **jednotné koncepce** Karlových Varů i celého kraje, využití turistického potenciálu lázeňství a hezké přírody

MOTIVÁTORY DOSTUPNOSTI

- **propojení kraje s Prahou a ostatními regiony** – **dostavba D6, revitalizace vlakové dopravy** (Karlovy Vary – Praha, Karlovy Vary – Plzeň)

- Výhledy účastníků rozhovorů na budoucnost Karlovarského kraje jsou **do velké míry optimistické**. Většina z nich je přesvědčená, že Karlovarský kraj je **na dobré cestě k tomu vyvíjet se tím správným směrem**, akorát potřebuje zavést **strukturální opatření, které tento vývoj podpoří** – zejména vytvořit možnosti **vysokoškolského vzdělávání přímo v regionu** a s tím související **pracovní příležitosti**. Mezi rozvojové cíle kraje by také mělo patřit **budování dálničního propojení s Prahou**, vytvoření **jednotné urbanistické koncepce Karlových Varů** a **zatraktivnění kraje pro obyvatelé mladšího a středního věku s dětmi**.
- Velmi pozitivně je mezi respondenty vnímána i **iniciativa výzkumů jako je tenhle** a i to jim dodává naději, že se situace v jejich rodišti v budoucnosti změní k lepšímu. Věří, že pokud se kraj zaměří na odstraňování zásadních bariér pro návrat ex-rezidentů a tudíž i motivaci stávajících rezidentů kraj opouštět, může být skutečně tím **„živým krajem“**, kterým má potenciál být.

„Já si myslím, že by to mohlo být lepší, už jenom proto, že teď děláte takovéhle rozhovory, zkoumáte, jak tam nalákat lidi. Mám pocit, že určitě je nějaká velká snaha, udělat něco s tím, aby lidé neodcházeli z toho Karlovarského kraje, aby se navrátili a minimálně zůstali a neodcházeli.“

Petra

„Jako, já jim hrozně fandím a věřím, že se to jako posouvat bude, a myslím, že ta snaha tam velká je a je tam i potenciál, tak myslím že jako jsou tam ty lázeňské města, tak i jako Vary jsou podle mě velký, atraktivní město, tak věřím, že se to posouvat bude. Jak se stává prostě ta dálnice, prostě mám pocit, že to vždycky bylo od Prahy směřováno víc na východ, že vždycky se vlastně spíš proklamovalo to Brno, než třeba směr Plzeň, ale věřím, že to vlastně poroste, ale ten Karlovarský kraj je vlastně hrozně hezký.“

Kristýna

„Jako by kdybych to měl nějak shrnout, tak je to opravdu podle mě, jako že Karlovy Vary jsou město, který nemá žádnou vizi, jo. Že vlastně ti politici pořád ustupují jako větší a větší privatizaci toho města, což mě osobně nevdá. Nicméně je to hrozně vidět na takovejch dokumentech, jako je třeba prostě územní plán a tak jo, jako že vlastně je tam taková ta bezradnost, nikdo nemá žádnou urbanistickou, prostě vizi nikdo nemá prostě takovou tu jako sociální vizi, jo.“

Jakub

Karlovarský kraj v asociacích

- Na závěr rozhovoru jsme se ptali respondentů, jak by popsali Karlovarský kraj v pěti slovech či přívlastcích. Z těchto spontánních asociací vystupují do popředí **dvě tváře Karlovarského kraje** – jak ta smutná, vylidněná, plná předsudků a i lehce depresivní, tak mnohem intenzivněji ta krásná, plná zeleně, malebnosti, zdraví, lázeňství, ale hlavně – **s velkým potenciálem**.

- Z kvalitativní části výzkumu poměrně jednoznačně vyplývá několik **nástrojů a opatření**, o kterých jsou účastníci hloubkových rozhovorů přesvědčení, že jejich realizace bude mít pozitivní vliv na vývoj Karlovarského kraje s důrazem na **zvýšení atraktivity** pro cílovou skupinu vysokoškolsky vzdělaných ex-rezidentů mladého a středního věku. Jsou to:

Zajistit možnost vysokoškolského vzdělání 2. stupně v Karlovarském kraji.

- Zkušenost účastníků výzkumu naznačuje, že deficit **možností univerzitního vzdělání v kraji** je primárním důvodem, proč absolventi středních škol a gymnázií z kraje vůbec odchází. **Otevření atraktivních studijních oborů přímo v Karlových Varech či Chebu** nejenom umožní mladým obyvatelům kraje studovat v místě jejich bydliště, ale zároveň přinese do měst studentský život, podpoří komunitní a společenské vyžití.

Vytvořit pracovní příležitosti pro vysokoškolsky vzdělané.

- Pokud se mají absolventi vysokých škol v Karlovarském kraji usadit, je nevyhnutelné, aby zde našli takové pracovní příležitosti, které budou **korespondovat s jejich vzděláním a oborem**, který vystudovali a nabídnou jim možnosti kariérního růstu a rozvoje. Kraj by měl mít zájem na **přilákání investorů**, kteří v regionu vybudují vedle fabrik i centrály svých společností, centra vědy a výzkumu a další střediska, která **nabídnou nemanuální a kreativní pracovní pozice**.

Rozvinout potenciál lázeňství a cestovního ruchu v regionu.

- Více respondentů má dojem, že Karlovarský kraj **nevyužívá naplno potenciál svého největšího bohatství**, kterým jsou **přírodní zdroje a termální prameny**. Rozšíření nabídky cestovního ruchu o **turisticky atraktivní lázeňské lokality** (bazény, atrakce, střediska pro rodiny s dětmi) a **kulturní a společenské akce** přiláká do kraje nejenom turisty, ale i lidi v mladším a středním věku, které láka **aktivní život plný kulturního vyžití**.

Zlepšit dopravní dostupnost.

- **Dostavba dálnice D6 Praha–Karlovy Vary–Cheb** je pro rozvoj kraje **absolutní nutností**. Kraj by měl také pracovat na **vylepšení vlakových spojení** s dalšími částmi republiky. Kvalitní dopravní spojení je významné nejenom pro pohodlí návštěvníků, kteří do kraje přichází, ale například i pendlerů, kteří by se v kraji usadili, pokud by jim situace umožňovala pohodlné dojíždění za prací do Prahy. Modernizace dopravy také **přispěje ke zvýšení reputace** Karlovarského kraje navenek.

Komunikačně posilovat společnou identitu kraje

- V rozhovorech opakovaně zaznívalo, že obyvatelé Karlovarského kraje, na rozdíl od ostatních regionů ČR, **nesdílí žádnou společnou lokální identitu**. Pokud již jsou spojováni s nějakými charakteristikami, jsou to většinou spíše **negativní vlastnosti** (maloměstský způsob jednání, předsudky, individualismus). Vytvoření **jednotné komunikační koncepce**, která bude Karlovarský kraj navenek i dovnitř prezentovat jako **místo s vlastní historií, kulturou a lázeňskou tradicí**, může výrazně napomoci **vytváření a budování společné identity obyvatel kraje**, na kterou budou moci být hrdí a která je bude i po letech na studiích či v zahraničí tahat zpátky domů.

Design výzkumu – kvantitativní část

Hlavní cíl výzkumu

- Definovat bariéry pro návrat vysokoškolsky vzdělaných lidí do Karlovarského kraje a identifikovat motivátory, které by je přiměly k návratu.
- Zjistit, jak vnímají respondenti Karlovarský kraj a své aktuální bydliště z hlediska vybraných atributů.

Výzkumná témata

- místa středoškolského a vysokoškolského studia respondentů, důvody pro výběr dané univerzity ke studiu,
- hodnocení Karlovarského kraje vs. místa momentálního bydliště z hlediska atributů z oblasti veřejných institucí, prostředí, infrastruktury, podmínek pro zaměstnání, životního standardu, dostupnosti bydlení, volného času a dalších,
- uvažování o návratu do Karlovarského kraje po ukončení studia,
- motivátory a bariéry k návratu do regionu,
- benefitní balíčky a jejich motivační potenciál:
 - stipendium zavazující působením v kraji,
 - jistota garantovaného pracovního místa,
 - motivační balíček na pořízení bydlení.

Místa současného bydliště respondentů

- Pro účely výzkumu a druhostupňové třídění byli respondenti rozděleni dle kraje svého aktuálního bydliště do 5 oblastí, které jsou barevně vyznačeny na obrázku:
 - PLK, ULK – 60 respondentů,
 - Praha – 96 respondentů
 - STČ, JHČ – 36 respondentů,
 - LBK, HKK, PAK, VYS – 17 respondentů,
 - JMK, ZLK, OLK, MSK – 30 respondentů.

TYP PRŮZKUMU

kvantitativní průzkum
(2. část)

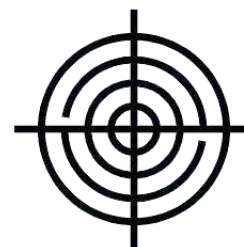
DATUM SBĚRU DAT

1.7. – 4.8. 2023

NÁSTROJ SBĚRU DAT

Standardizovaný dotazník
obsahující celkem **21 otázek**, z toho
14 uzavřených a 7 otevřených.
Délka vyplnění: 8 minut , metoda
CAWI (respondenti vyplňují sami
online na vlastních zařízeních)

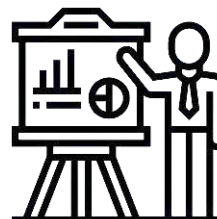
CÍLOVÁ SKUPINA

ex-rezidenti Karlovarského
kraje, momentálně žijící
v jiném kraji, kteří absolvovali
vysokoškolské vzdělání mimo
Karlovarský kraj, ve věku 25-40
let, žijí v partnerském nebo
manželském vztahu.

VELIKOST VÝBĚROVÉHO SOUBORU

celkem **239 respondentů**
(detailní informace o profilu
respondentů k nalezení v příloze
závěrečné zprávy)

ZPRACOVÁNÍ

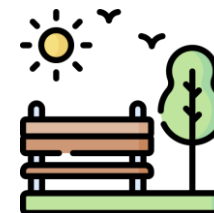
Zpracování dat proběhlo
v programech Q Research
software a IBM SPSS.

Poznámka ke zpracování: procentuální
údaje v tabulkách a grafech jsou pro větší
přehlednost zaokrouhleny na celá čísla.
Z důvodu zaokrouhlení nemusí být
výsledný součet procent v některých
případech roven 100 %.

Hlavní zjištění

Nejčastější důvody pro výběr vysoké školy a její lokality:

- zájem o daný studijní obor (36 %),
- kvalita univerzity a její prestižní renomé (23 %),
- dostupnost blízko bydliště (20 %).

Hodnocení Karlovarského kraje a aktuálního místa bydliště:

- **nejlépe Karlovarský kraj** skóruje v attributech „**příroda a životní prostředí**“ (82 % hodnotí pozitivně) a „**poklidná atmosféra, prostor pro relaxaci a odpočinek**“ (72 %),
- ve všech attributech kromě „příroda a životní prostředí“ a „dostupnost bydlení“ **Karlovarský kraj zaostává za aktuálními místy bydliště respondentů**,
- **největší rozdíl v hodnocení** respondenti vnímají v attributech „**nabídka pracovních příležitostí v oboru**“ (rozdíl 51 % v neprospěch Karlovarského kraje) a „**kvalita veřejných institucí**“ (rozdíl 46 %).

Uvažování o návratu do Karlovarského kraje:

- celkem **49 % respondentů uvažuje nebo uvažovalo o návratu** do Karlovarského kraje po ukončení studia,
- **sociodemografické statistiky** se do rozhodování o návratu promítají zanedbatelně,
- výrazně **nejčastějším důvodem**, proč respondenti o návratu uvažují nebo uvažovali, jsou **rodinné vazby v místě jejich rodiště** (49 %).

Hlavní zjištění

Hlavní osobní motivace pro návrat do Karlovarského kraje:

- více pracovních příležitostí v oboru pro vysokoškolsky vzdělané (46 %),
- zlepšení kvality života v regionu, vyšší mzdy, nižší životní náklady (20 %),
- dostupné bydlení za dobrou cenu (18 %).

Hlavní osobní bariéry pro návrat do Karlovarského kraje:

- nedostatek pracovních příležitostí a uplatnění v oboru pro absolventy VŠ (38 %),
- již vytvořené zázemí a vazby v novém místě bydliště (25 %),
- nízký životní standard, vysoké náklady na život vs. nízké mzdy (24 %).

Motivační potenciál benefitů a motivačních balíčků:

- stipendium zavazující k návratu a setrvání v kraji – 54 %
- jistota **garantovaného pracovního místa** – 74 %
- **motivační balíček na pořízení bydlení** – 77 %

Pro návrat vysokoškolsky vzdělaných by Karlovarský kraj měl:

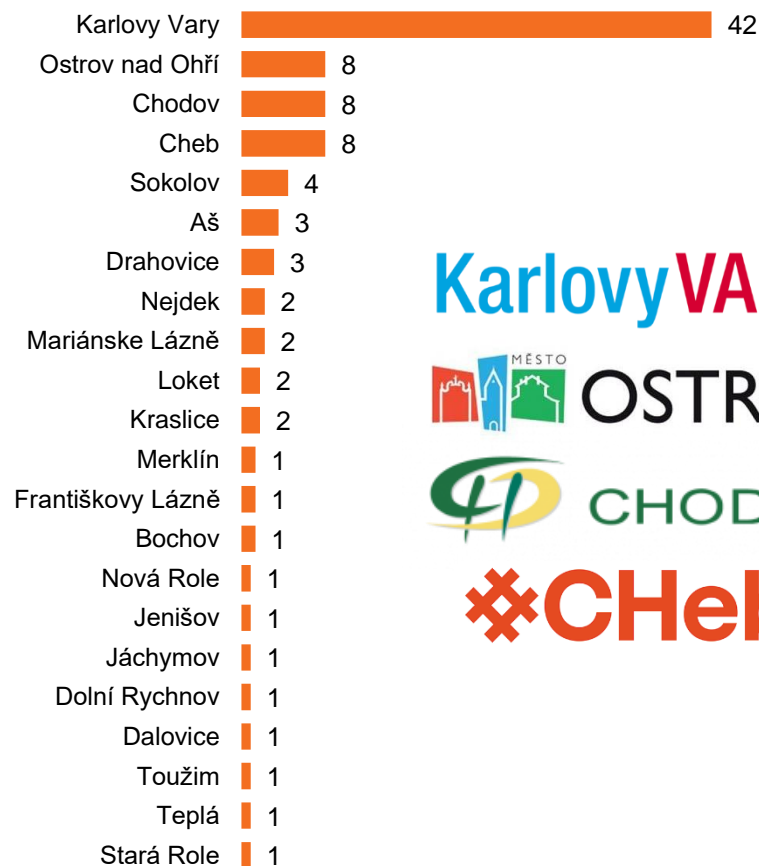
- vytvořit více kvalitních pracovních příležitostí pro absolventy VŠ (35 %),
- usilovat o zvýšení životní úrovně v regionu (21 %),
- zvýšit dostupnost bydlení (16 %).

Místo pobytu před odchodem na VŠ

„Ve které obci jste v Karlovarském kraji před odchodem na vysokou školu bydlel/a?“ (q9)

- Jednoznačně **nejčastěji** bydleli respondenti před odchodem na vysokou školu v **Karlových Varech** (42 %).
- S odstupem následují obyvatelé **Ostrova, Chodova a Chebu** (shodně 8 %), další obce jsou zastoupeny nižším počtem respondentů.

jiné (četnost 1, menší obce) 7

%, N = 239, všichni respondenti

Karlovy VARY°

MĚSTO OSTROV

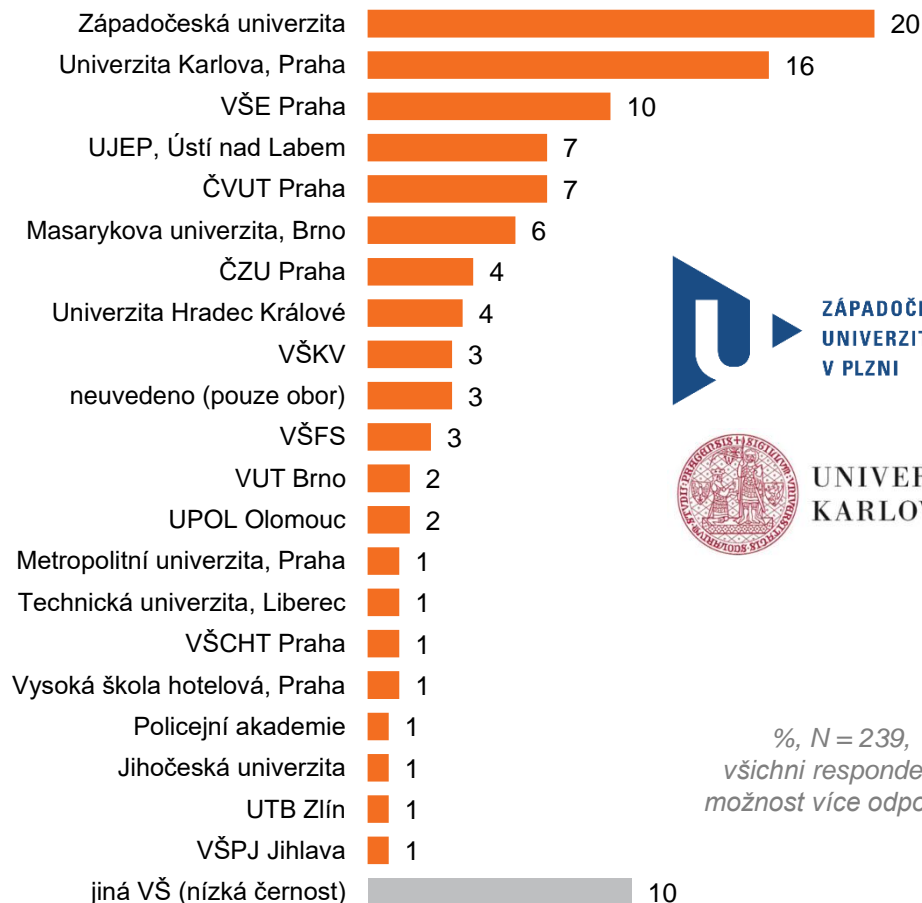
CHODOV

Cheb

Vysokoškolské studium respondentů

„Jakou vysokou školu nebo univerzitu jste studoval/a?“ (q7)

- Mezi univerzitami, které účastníci výzkumu studovali, vede **Západočeská univerzita v Plzni**, která zahrnuje i ekonomickou fakultu v Chebu (tu však explicitně uvedli pouze 4 respondenti, kteří zde absolvovali bakalářské studium). Celkem na ZČU studovala **pětina respondentů**.
- Druhou nejčastěji vybranou univerzitou by **Univerzita Karlova v Praze**, kterou absolvovalo **16 % respondentů** ve vzorku. Následuje **Vysoká škola ekonomická**, taktéž v Praze, s podílem **10 %**.
- Celkově ve výběru respondentů **vedou pražské vysoké školy**, co je vzhledem k jejich počtu ve srovnání s ostatními městy v republice odpovídající.

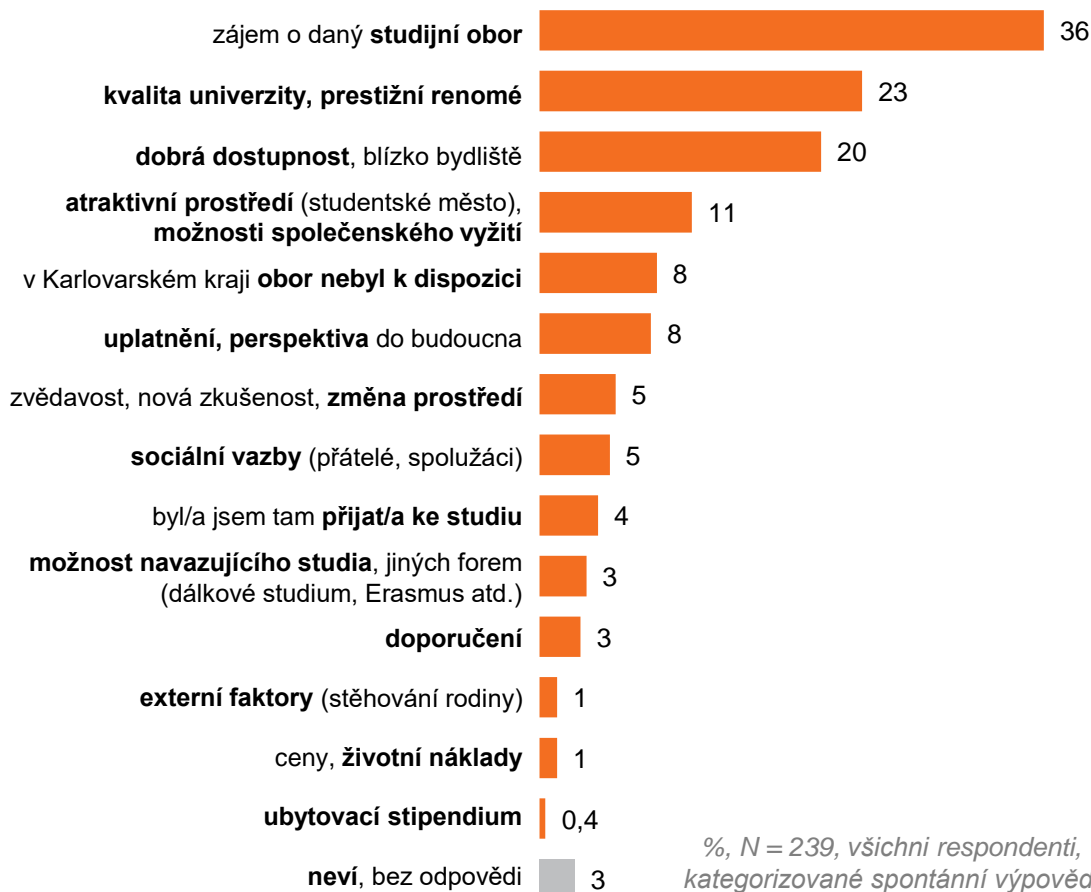
UNIVERZITA
KARLOVA

%, N = 239,
všichni respondenti,
možnost více odpovědí

Důvod pro výběr VŠ a vybrané lokality

„Z jakého důvodu jste rozhodl/a studovat právě tuto vysokou školu v této lokalitě?“ (q11)

- **Nejčastějším důvodem**, proč se účastníci výzkumu rozhodli studovat právě jimi vybranou univerzitu, byl **zájem o daný studijní obor**. Tento úvod uvádí **36 % respondentů**, přičemž výrazně více (44 %) je jich mezi absolventy ZČU.
- Naopak, v atributu **kvality univerzity a jejího prestižního renomé**, který celkově uvedlo 23 % respondentů, vede **Univerzita Karlova** (až 39 %), naopak ZČU značně zaostává (pouze 8 %).
- Třetím nejčastěji zvoleným důvodem pro výběr vysoké školy byla **dobrá dostupnost z místa bydliště** – relevantní pro celkem **20 % respondentů** a až pro **40 % absolventů ZČU**.
- Jak vyplývá i z kvalitativní části výzkumu, **ZČU**, která jako jediná státní vysoká škola v současnosti **poskytuje bakalářské studium přímo v kraji**, je častou volbou těch, kteří z kraje zpočátku nechtějí za dalším vzděláním příliš cestovat. **Žádný z respondentů** si ji však **nevybral** třeba z důvodu **dobrého uplatnění či perspektivy do budoucna**.

%, N = 239, všichni respondenti,
kategorizované spontánní výpovědi

Hodnocení dle atributů: Srovnání Karlovarského kraje a místa pobytu

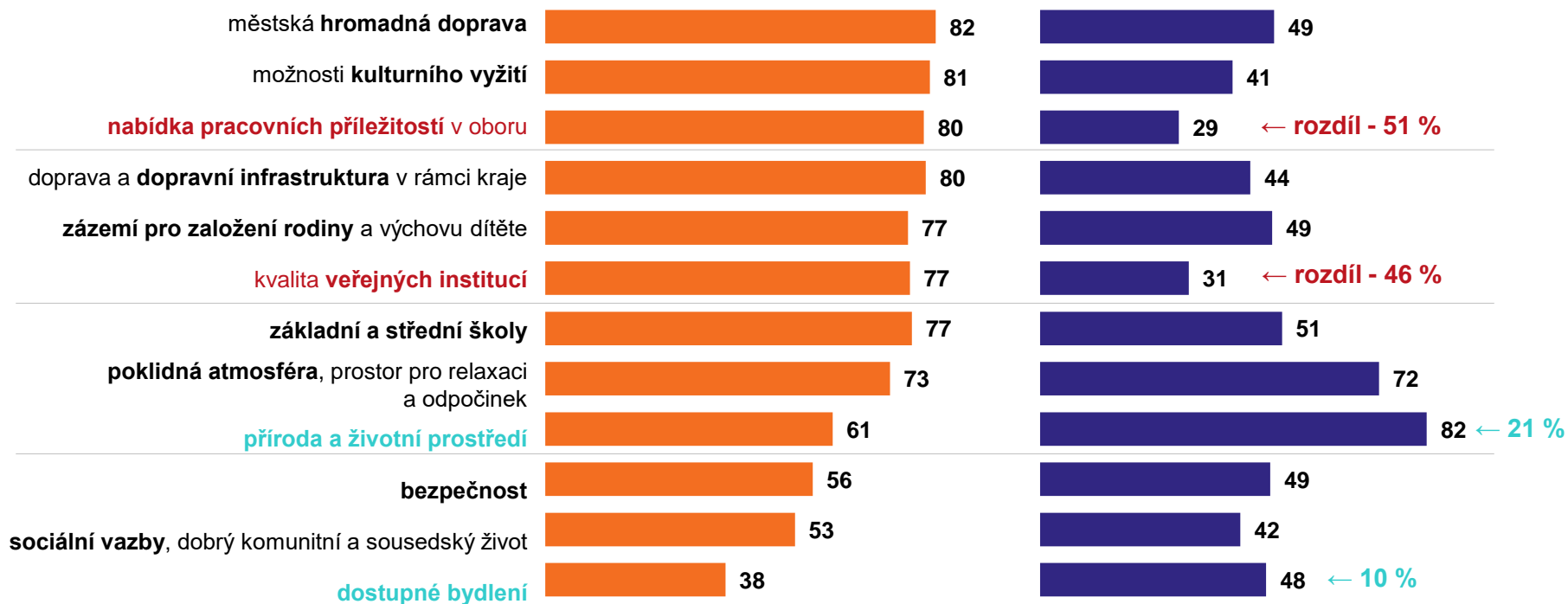
„Jak byste ohodnotil/a Karlovarský kraj z pohledu následujících atributů?“ (q12)

„A jak byste ohodnotil/a město/obec, kraj, kde nyní žijete z pohledu následujících atributů?“ (q13)

velmi + spíše dobré hodnocení

místo současného pobytu

Karlovarský kraj

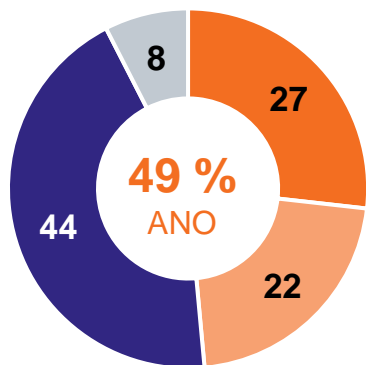

%, N = 239, všichni respondenti

Uvažování o návratu do Karlovarského kraje

„Uvažoval/a jste někdy o návratu zpět do Karlovarského kraje, případně stále uvažujete o návratu?“ (q14)

- O návratu do Karlovarského kraje **uvažuje či uvažovala polovina účastníků výzkumu** – 27 % o návratu pořád ještě uvažuje, 22 % uvažovalo o návratu v minulosti. Pro 44 % nebyl návrat do kraje tématem, 8 % neumí odpovědět.
- Druhostupňové třídění ukazuje, že sociodemografický profil respondentů nehraje statisticky významnou roli** v tom, jestli o návratu do Karlovarského kraje uvažují, nebo ne.

- Stále o tom ještě uvažujeme
- Ano, v minulosti jsme o návratu uvažovali
- Ne o návratu jsme neuvažovali ani neuvažujeme
- Nevím

%, N = 239, všichni respondenti

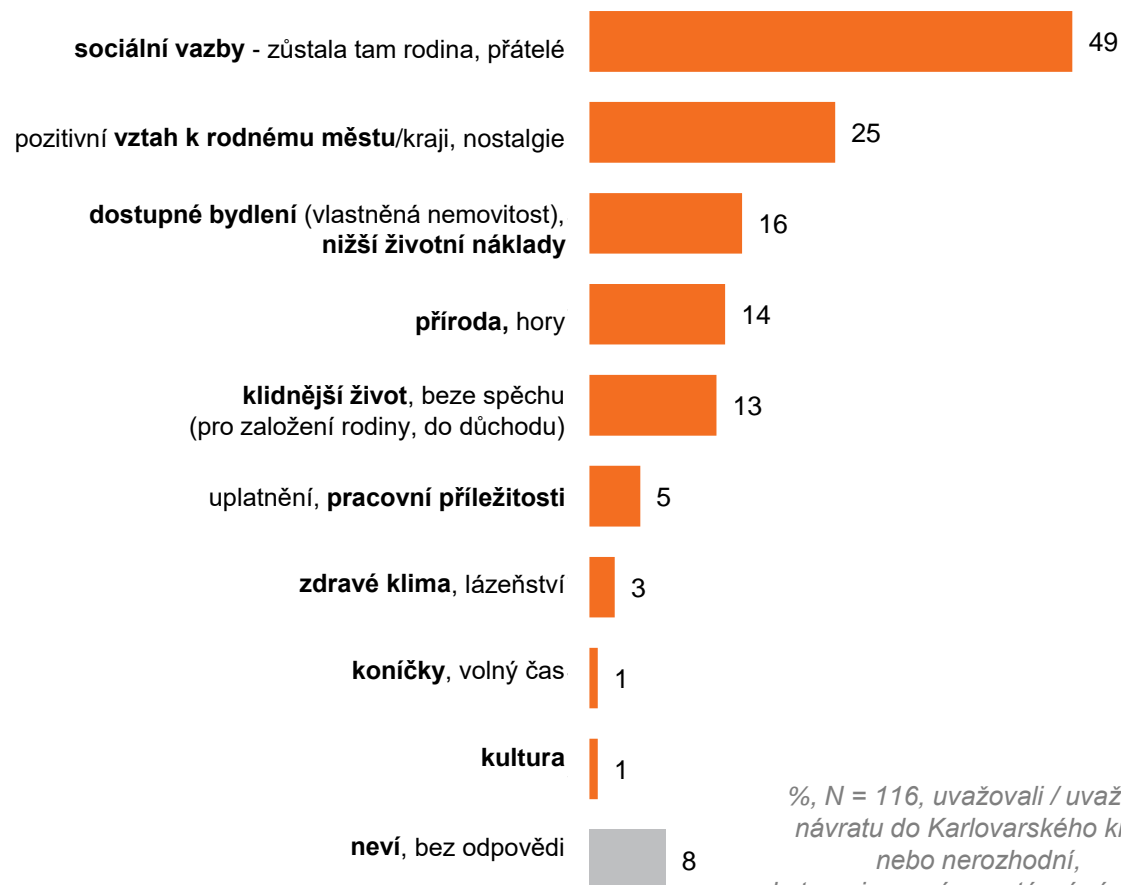
- ano, stále uvažujeme
- ano, v minulosti jsme uvažovali
- neuvažovali jsme ani neuvažujeme
- nevím

Kategorie	Podíl (%)	Podíl (%)	Podíl (%)	Podíl (%)	N	
celkem	27	22	44	8	239	
Pohlaví	muž	27	24	45	4	98
	žena	27	20	43	10	140
Věk	25 - 29 let	30	20	38	12	74
	30 - 34 let	25	23	48	3	87
	35 a více let	26	22	45	8	78
Místo bydliště	Praha	29	19	46	6	96
	STČ, JHČ	28	19	47	6	36
	PLK, ULK	25	27	40	8	60
	LBK, HKK, PAK, VYS	24	29	41	6	17
	JMK, ZLK, OLK, MSK	23	20	43	13	30
Rodina s dětmi	ano	27	25	43	6	169
	ne	27	14	47	11	70
Studovaný obor	humanitní	28	22	40	10	154
	technický	25	21	54		48
	přírodní	25	23	45	8	40
	umělecký		67		33	3

Důvody k uvažování o návratu do kraje

„Jaké jsou důvody, že o návratu uvažujete nebo jste v minulosti uvažovali?“ (q15)

- Výrazně nejčastějším spojením s krajem, na základě kterého respondenti uvažují o návratu, jsou **sociální vazby v místě – rodina** (o kterou je potřeba v budoucnu pečovat) či **přátelé, kteří se z kraje neodstěhovali**. Z těch respondentů, kteří potenciálně uvažovali o návratu do Karlovarského kraje, jsou **sociální vazby relevantní pro 49 %**.
- Dalším argumentem, proč se do rodného kraje vrátit, je **nostalgie a pozitivní vztah k místu vyrůstání**, který uvádí **25 %** dotázaných.
- Dalšími důvody jsou **dostupné bydlení + nižší životní náklady** (16 %), **příroda** a prostředí hor (14 %) či **klidnější život** beze spěchu (13 %).
- Zmiňované důvody potvrzují předchozí zjištění, že Karlovarský kraj **láká k návratu primárně atmosférou a vzpomínkami**, které však pro spoustu absolventů nepředstavují dostatečný důvod, proč se vrátit.

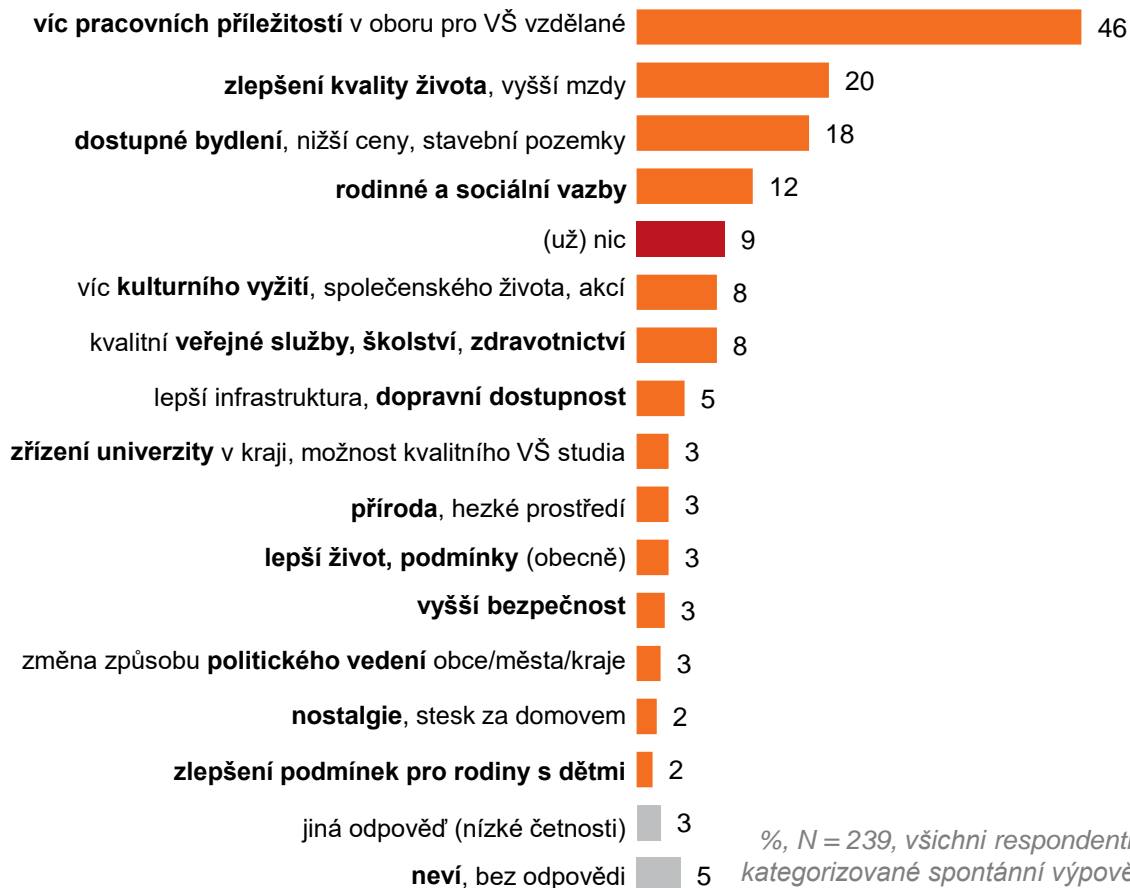

%, N = 116, uvažovali / uvažují o návratu do Karlovarského kraje nebo nerozhodní, kategorizované spontánní výpovědi

Osobní motivace k návratu do kraje

„Co by Vás osobně mohlo motivovat k návratu zpět do Karlovarského kraje?“ (q16)

- Jednoznačně největším problémem Karlovarského kraje, který kontinuálně jak dle kvantitativních, tak kvalitativních dat odrazuje vysokoškolské absolventy od návratu, je **nedostatek pracovních příležitostí v oboru, který vystudovali**. Graf vpravo ukazuje, že v případě, že by v kraji existovalo **víc pracovních příležitostí pro absolventy VŠ** (vyšší řídicí pozice, centrály firem etc.), až **46 % respondentů by to motivovalo se vrátit**. V opačném případě by museli v případě návratu za práci **bud'to dojíždět** (co komplikuje mimo jiné chybějící dopravní infrastruktura), nebo **výrazně slevit ze svých nároků** na výšku mzdy a životní standard, co jim za návrat nestojí.
- Mezi další důležité motivátory patří právě **zvýšení kvality života a mezd** (uvádí 20 % dotázaných), **dostupné bydlení za příznivou cenu** (18 %) či **rodinné vazby** (12 %).
- Pro **9 %** respondentů již v současnosti **neexistuje žádná motivace** pro návrat do kraje.

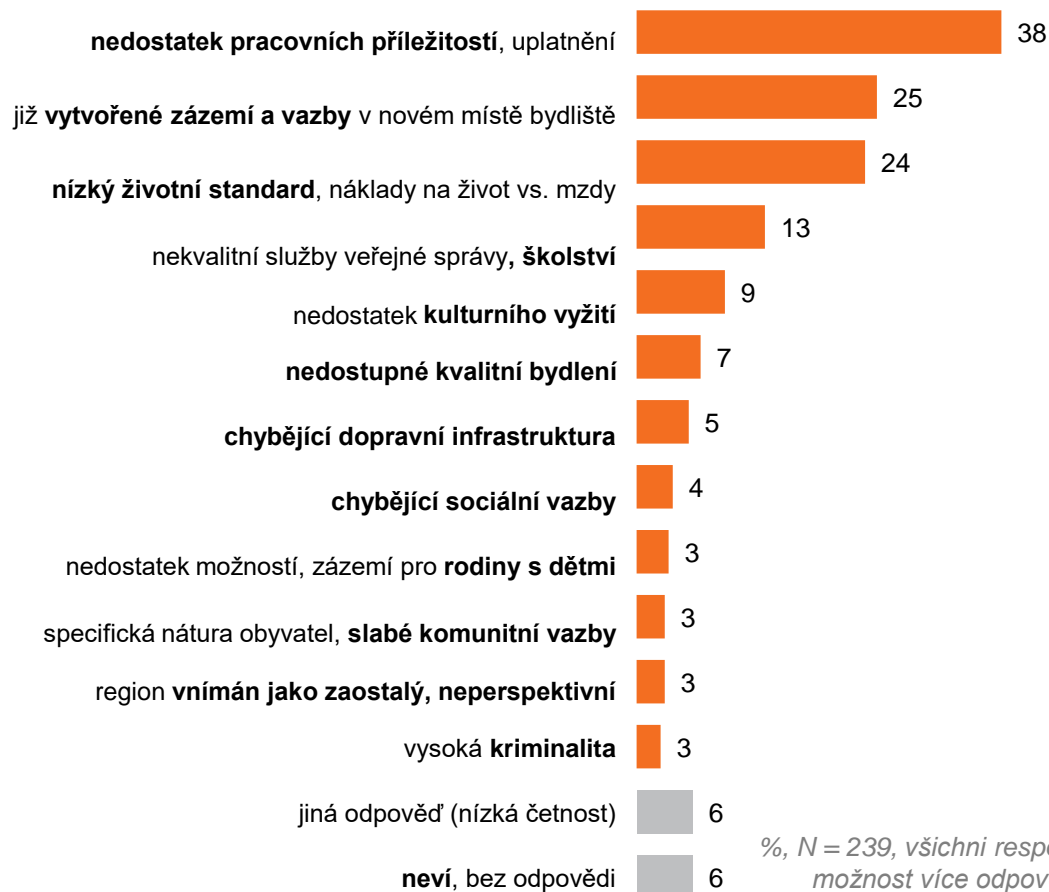

%, N = 239, všichni respondenti,
kategorizované spontánní výpovědi

Osobní bariéry návratu do kraje

„Jaké jsou naopak bariéry Vašeho návratu zpět do Karlovarského kraje?“ (q17)

- Jak již bylo zmíněno, **nedostatek pracovních příležitostí a uplatnění v oboru** pro vysokoškolské absolventy je nejenom hlavním motivátorem pro návrat, ale v současnosti i **hlavní bariérou**. Jako bariéru tento fakt uvádí **38 %** respondentů.
- Mezi další významné bariéry (s podílem **25 %**) patří **již vytvořené zázemí a vazby v novém místě bydliště** (nejčastěji založená rodina, školka či škola pro děti, noví přátelé, zaměstnání, nemovitost, hypotéka atd).
- **24 %** dotázaných uvádí jako bariéru návratu do kraje **nízký životní standard** (náklady na život vs. mzdy) v kraji, pro **13 %** představují bariéru **nekvalitní služby veřejné správy a školství** v regionu.

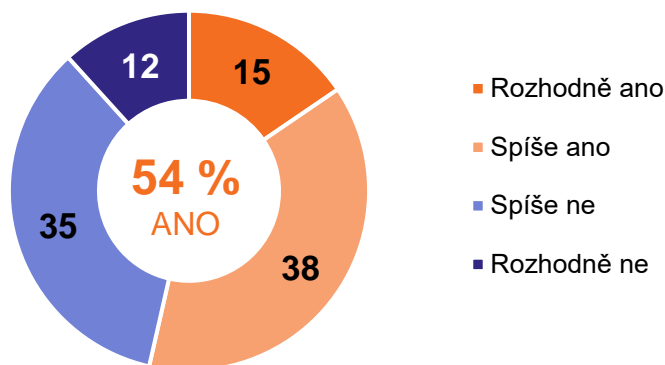

%, N = 239, všichni respondenti,
možnost více odpovědí

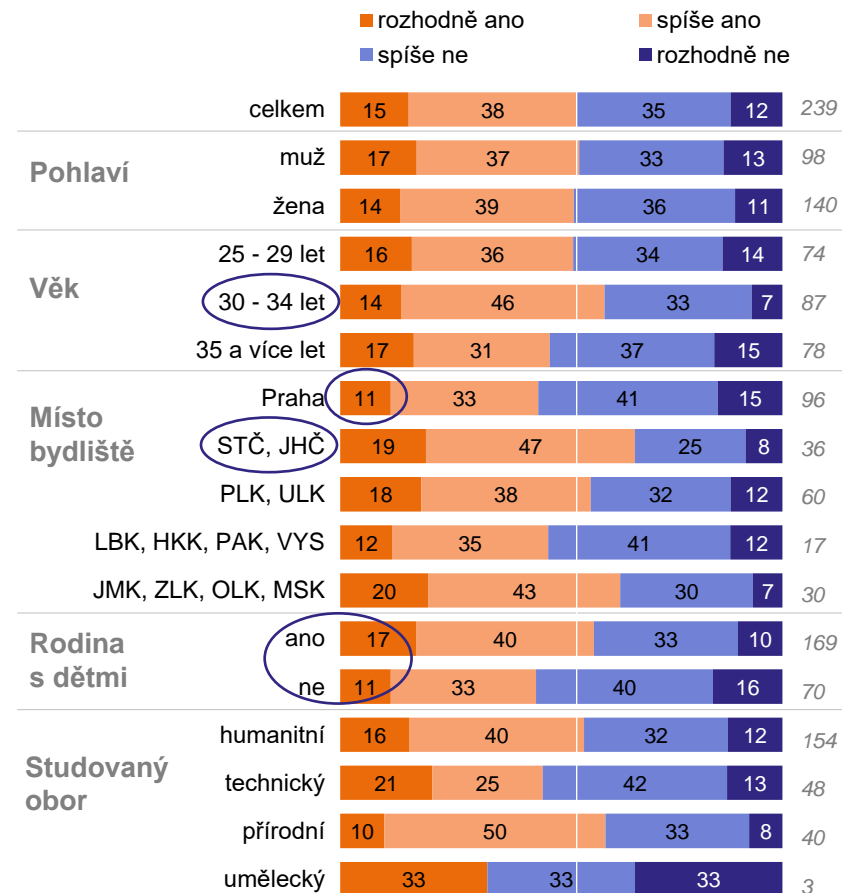
Potenciální motivátory k návratu do kraje: Stipendium zavazující k působení v kraji

„Představte si situaci, že byste se opět rozhodoval/a o studiu. Ocenil/a byste stipendium, které by Vám pomohlo při studiu, ale jistou formou Vás zavázalo k návratu a setrvání v Karlovarském kraji?“ (q18)

- Další okruh otázek kvantitativního výzkumu se zaměřoval na imaginaci situace, kdyby se respondenti opět rozhodovali o studiu. Výzkum zjišťoval, který z potenciálních motivátorů by je přivedl k návratu do Karlovarského kraje.
- **Stipendium zavazující k návratu a setrvání v kraji** po ukončení studia by potenciálně motivovalo až 54 % účastníků výzkumu (15 % rozhodně, 38 % spíše ano).
- **Častěji** uváděli kladnou odpověď respondenti ve věku **30-34 let**, respondenti **s rodinou** s malými dětmi a ti, kteří aktuálně žijí ve **Středočeském a Jihočeském kraji**. Naopak, **nejnižší zájem** projevovali respondenti žijící momentálně v **Praze**.

%, N = 239, všichni respondenti

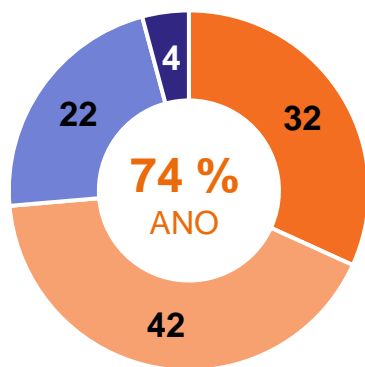

Potenciální motivátory k návratu do kraje:

Jistota garantovaného pracovního místa

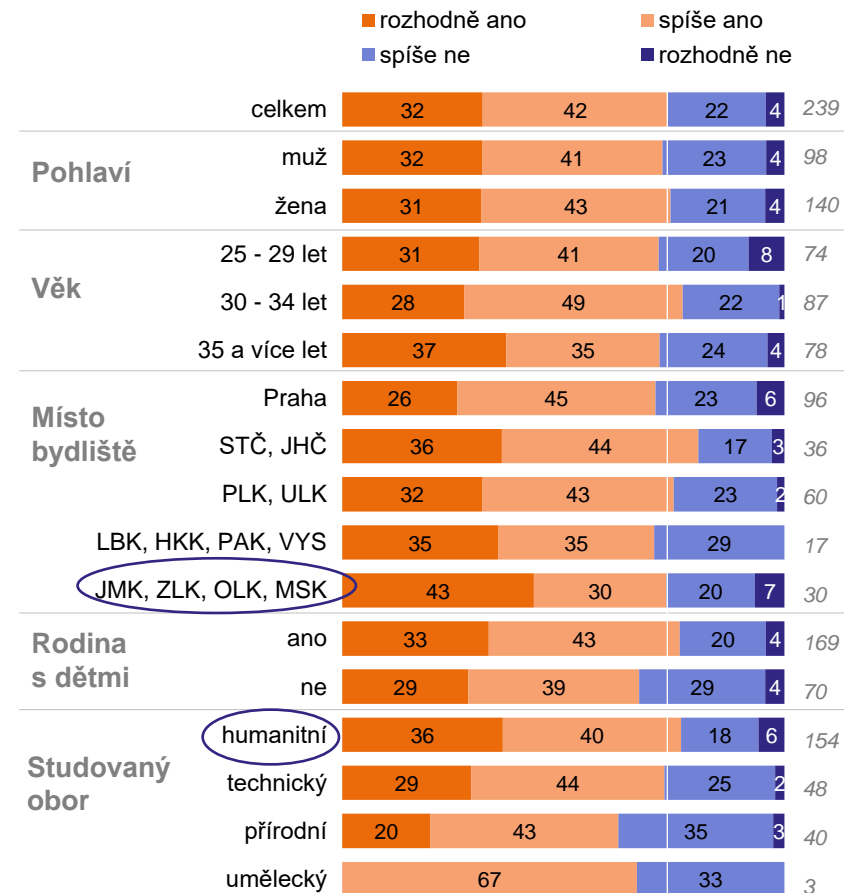
„Představte si situaci, že byste se opět rozhodoval/a o studiu. Pomohla by Vám jistota garantovaného pracovního místa v Karlovarském kraji po ukončení studia?“ (q19)

- **Jistota garantovaného pracovního místa** v Karlovarském kraji po ukončení studia by motivovala k návratu až 74 % respondentů, z čeho 32 % by bylo rozhodně motivováno. Tento výsledek jen potvrzuje, že za předpokladu, že by absolventi VŠ měli dostatek příležitostí k uplatnění v kraji, jejich motivace k návratu by výrazně vzrostla.
- Druhustupňové třídění naznačuje, že častěji by zájem o garanci pracovního místa v kraji měli **absolventi humanitních oborů** (až 36 % rozhodně ano) a také respondenti momentálně **žijící ve východních regionech republiky** (až 43 %).

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

%, N = 239, všichni respondenti

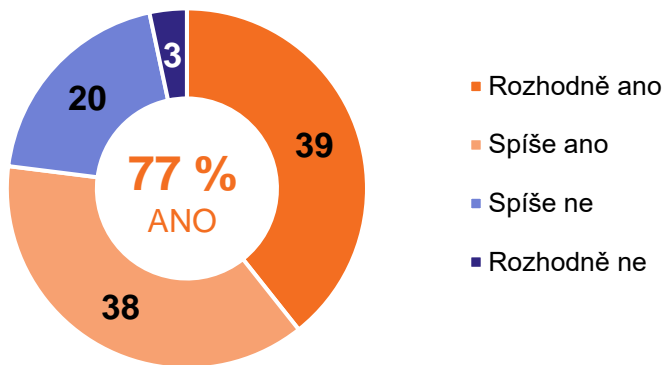

Potenciální motivátory k návratu do kraje:

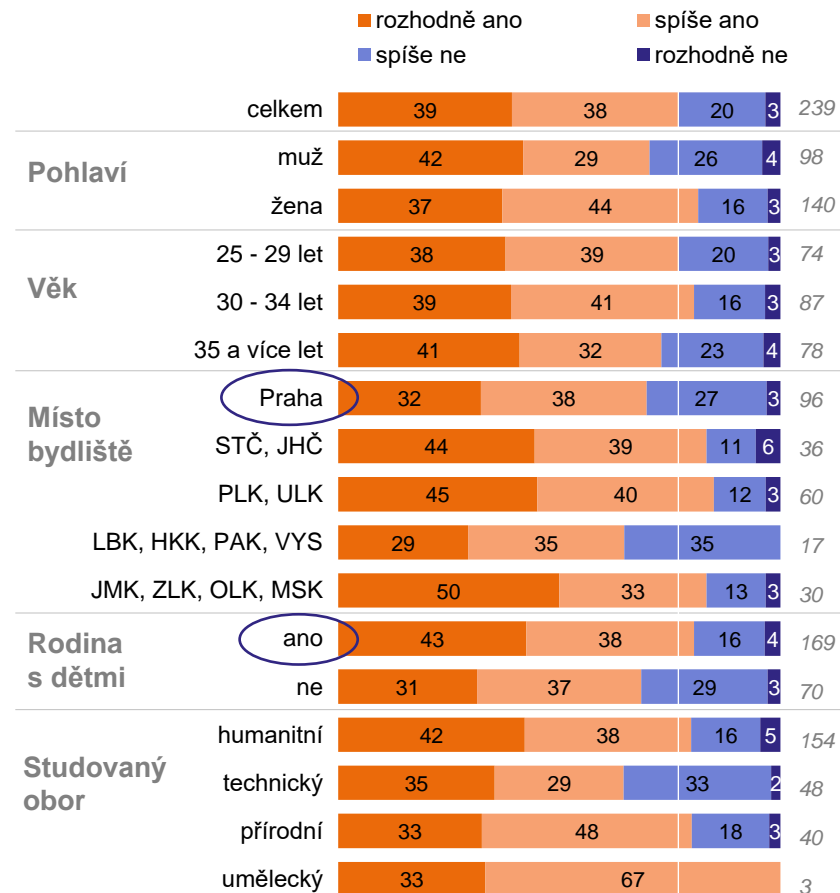
Motivační balíček na pořízení bydlení

„Ocenil/a byste motivační balíček na pořízení bydlení pro návrat a usazení se v Karlovarském kraji?“ (q20)

- **Nejocenenějším benefitem** ze všech nabízených je pro respondenty **motivační balíček na pořízení bydlení** – celkem **77 %** z nich (39 % rozhodně, 38 % spíše ano) **by takový balíček ocenilo**. Jelikož je **dostupnost bydlení** třetí nejčastější spontánně uvedenou motivací pro návrat, benefitní balíček zaměřený tímto směrem má **velký potenciál** naklonit misky vah na stranu návratu do Karlovarského kraje.
- O motivační balíček na bydlení by měli **častěji zájem respondenti s rodinou** (nebo plánem založit rodinu), **méně často** pak respondenti **žijící v Praze**.

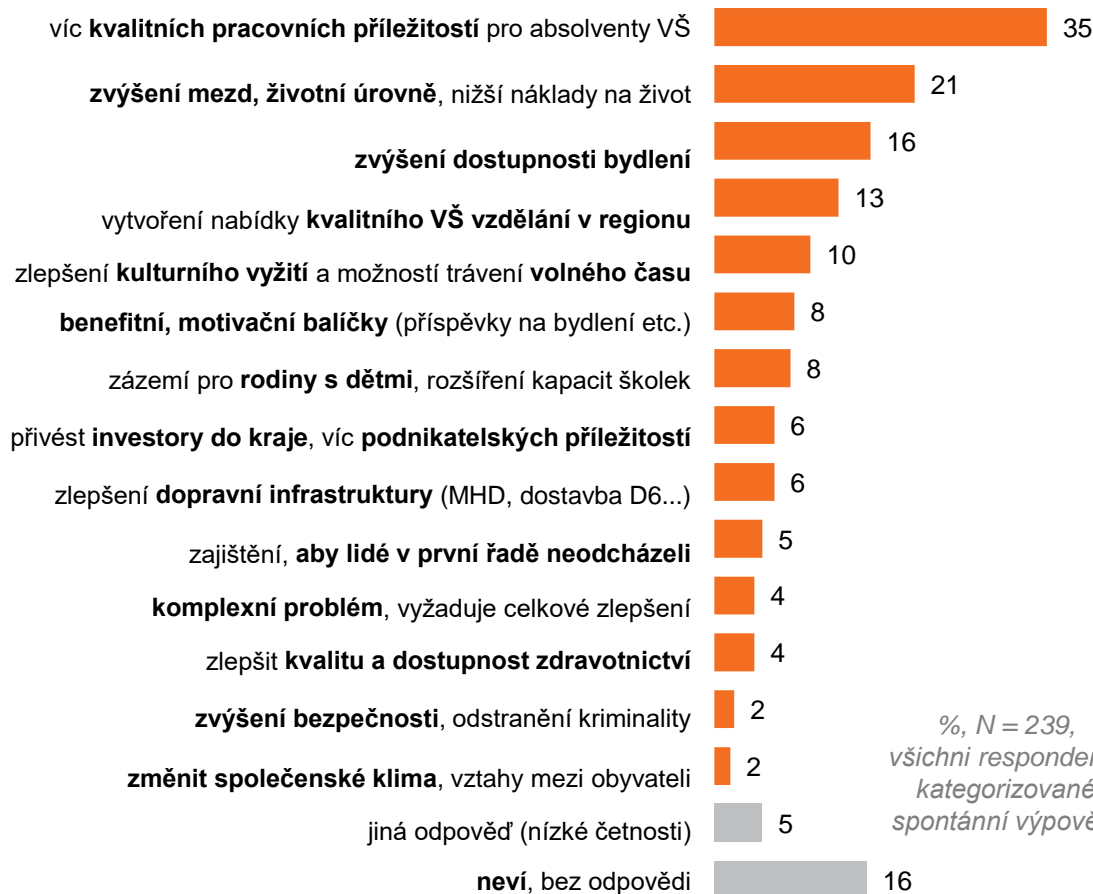
%, N = 239, všichni respondenti

Podpora návratu absolventů VŠ ze strany Karlovarského kraje

„Co by měl podle Vás dělat Karlovarský kraj, aby podpořil návrat vysokoškolsky vzdělaných osob?“ (q21)

- Na explicitní otázku, co by měl Karlovarský kraj dělat, aby podpořil návrat vysokoškolsky vzdělaných osob do regionu, respondenti opět nejčastěji odpovídají „**zabezpečit víc kvalitních pracovních příležitostí pro absolventy v oboru, který vystudovali**“ (35 %). Obě části výzkumu tak potvrzují, že poskytnout absolventům **adekvátní uplatnění** v jejich oboru je pro snížení odlivu těchto lidí z kraje **nutností**.
- Jako další návrhy zaznívají **zvýšení životní úrovně, platů a snížení nákladů na život** (21 %), **zvýšení dostupnosti bydlení** (16 %), **vytvoření nabídky kvalitního vysokoškolského vzdělání v regionu**, co zabezpečí, aby pro studium třetího stupně nebylo nutné region opustit (13 %), či přidání možností pro **kulturní vyžití a trávení volného času** zejména pro mladší lidi (10 %).
- Nutno dodat, že téměř všichni respondenti adresují **kombinace různých opatření**, je tedy potřeba vnímat je v **kontextu a vzájemné souvislosti**.

%, N = 239,
všichni respondenti,
kategorizované
spontánní výpovědi

Vytvoření pracovních příležitostí pro vysokoškolsky vzdělané je nutností.

- Výsledky kvantitativní části výzkumu korespondují se zjištěními z kvalitativní části, navíc velmi explicitně akcentují potřebu **umožnit absolventům univerzit adekvátní zaměstnání v jejich vystudovaném oboru** (a to bez ohledu na to, jestli jde o obor humanitní, technický, přírodní či umělecký). Karlovarský kraj **dlouhodobě nenabízí pracovní pozice z oblasti vyššího a nižšího managementu či další nemanuální pozice**, které by navíc byly adekvátně ohodnoceny. Obě části výzkumu poukazují na to, že **návrat absolventů vysokých škol do Karlovarského kraje je podmíněn tím, aby zde našli práci**, na kterou se svým studiem připravovali.

Zvýšení životní úrovně obyvatel regionu.

- Dalším kontinuálně zmiňovaným důvodem, proč se absolventi do rodného kraje nevrací, je obecně **nižší životní standard, než na jaký jsou zvyklí ze svého momentálního místa bydliště**. **Poměr nákladů na život a bydlení** ve srovnání s výškou platu pro ně **momentálně není dostatečně výhodný na to, aby se jim návrat finančně vyplatil**.

Zřízení státní vysoké školy v Karlovarském kraji.

- Z výzkumu vyplývá, že **jednodušší, než usilovat o návrat absolventů do kraje, je v první řadě motivovat je kraj vůbec neopouštět**. Zřízení státní vysoké školy v regionu, která by nabízela VŠ vzdělání 1. i 2. stupně, by bylo v boji proti odlivu inteligence z kraje efektivním řešením.

Benefitní a motivační balíčky mají potenciál fungovat.

- Výzkum ukazuje, že **benefitní a motivační balíčky mají vysoký potenciál** zabezpečit návrat absolventů do kraje – a to zejména těch absolventů, kteří by se za ideálních okolností z kraje vůbec nechtěli stěhovat. Nejvyšší potenciál přesvědčit má **motivační balíček na pořízení bydlení (77 %)** a **garance pracovního místa po návratu do regionu**.

Mladí potřebují více kulturního a společenského vyžití.

- Je potřeba myslet na **kulturní a společenské vyžití**, kterého je **pro mladé lidi v regionu nedostatek**. V obou částech výzkumu se respondenti vyjadřují, že „*kromě festivalu ve Varech se v regionu nic neděje.*“ Aby Karlovarský kraj nabyl image **atraktivního regionu pro aktivní životní styl**, je potřeba **vytvořit víc možností kulturního vyžití a tomu přizpůsobit i PR regionu**. Jinak bude region i nadále vnímán jako „*klidné místo k turistice či přežití důchodu.*“

Rodiny s dětmi vyžadují nejenom dostupné bydlení, ale i další zázemí.

- Jelikož většina absolventů vysokých škol si po studiu zakládá rodiny, měl by se Karlovarský kraj soustředit také na **zabezpečení zázemí pro mladé rodiny s dětmi** – a to jak z **hlediska sociální infrastruktury** (dostatek kapacit ve školkách, dětské koutky, hřiště, bezbariérové přístupy pro lidi s kočárkem aj.), tak z **hlediska kvality veřejných institucí a zdravotnictví** (dostatek kapacit dětských lékařů, zubařů a dalších specialistů).

Rychlé dopravní spojení se světem regionu chybí.

- V neposlední řadě hraje svůj význam **dopravní infrastruktura**. Pro respondenty, kteří by byli ochotni do Karlovarského kraje na pravidelné bázi dojíždět, situaci komplikuje **chybějící rychlé propojení s ostatními regiony**. **Dostavba dálnice D6 je tudíž pro rozvoj kraje nutností**, situaci by pomohlo i **zřízení přímých vlakových spojů** do Plzně, Prahy a dalších velkých měst republiky.